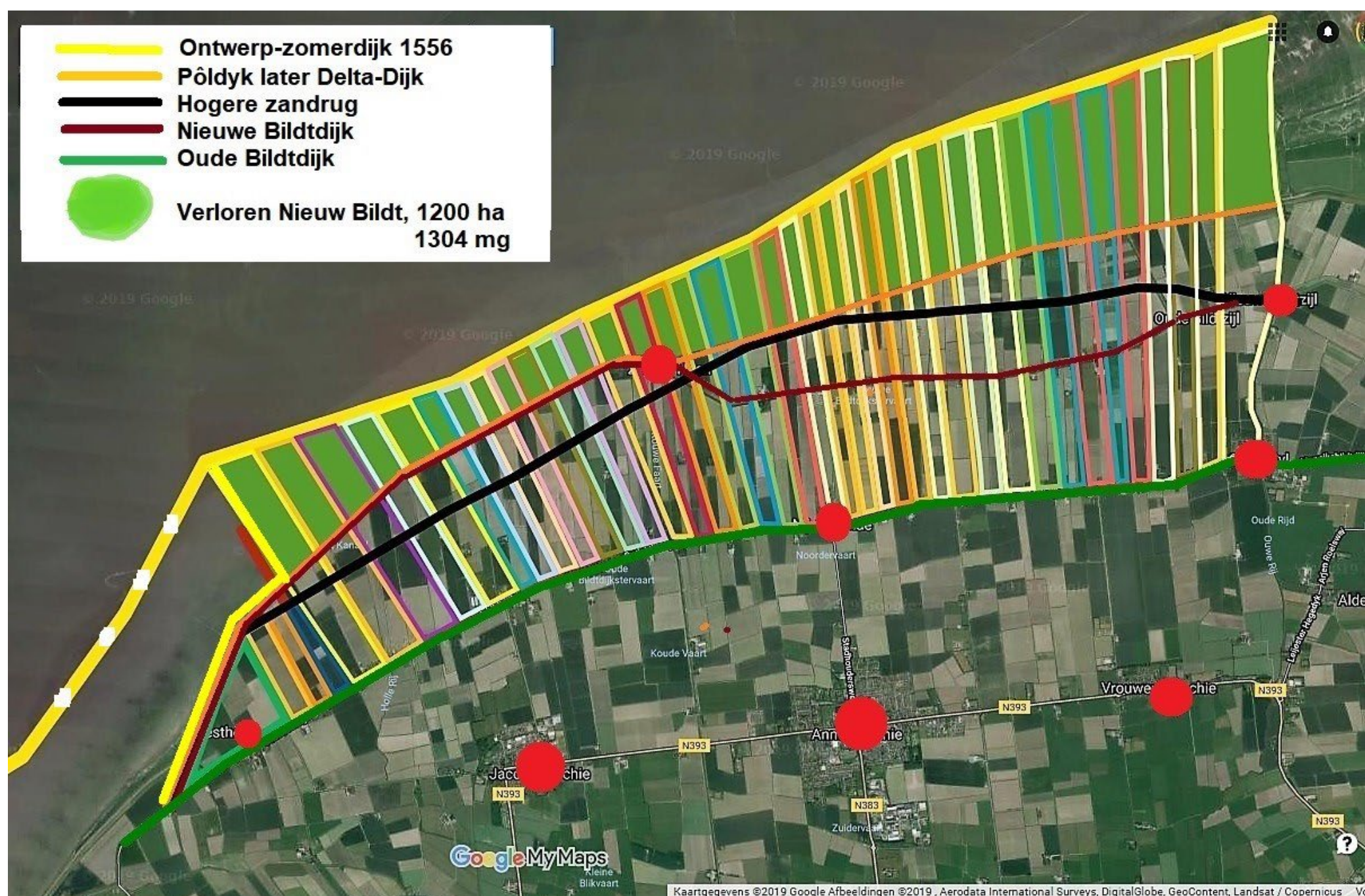
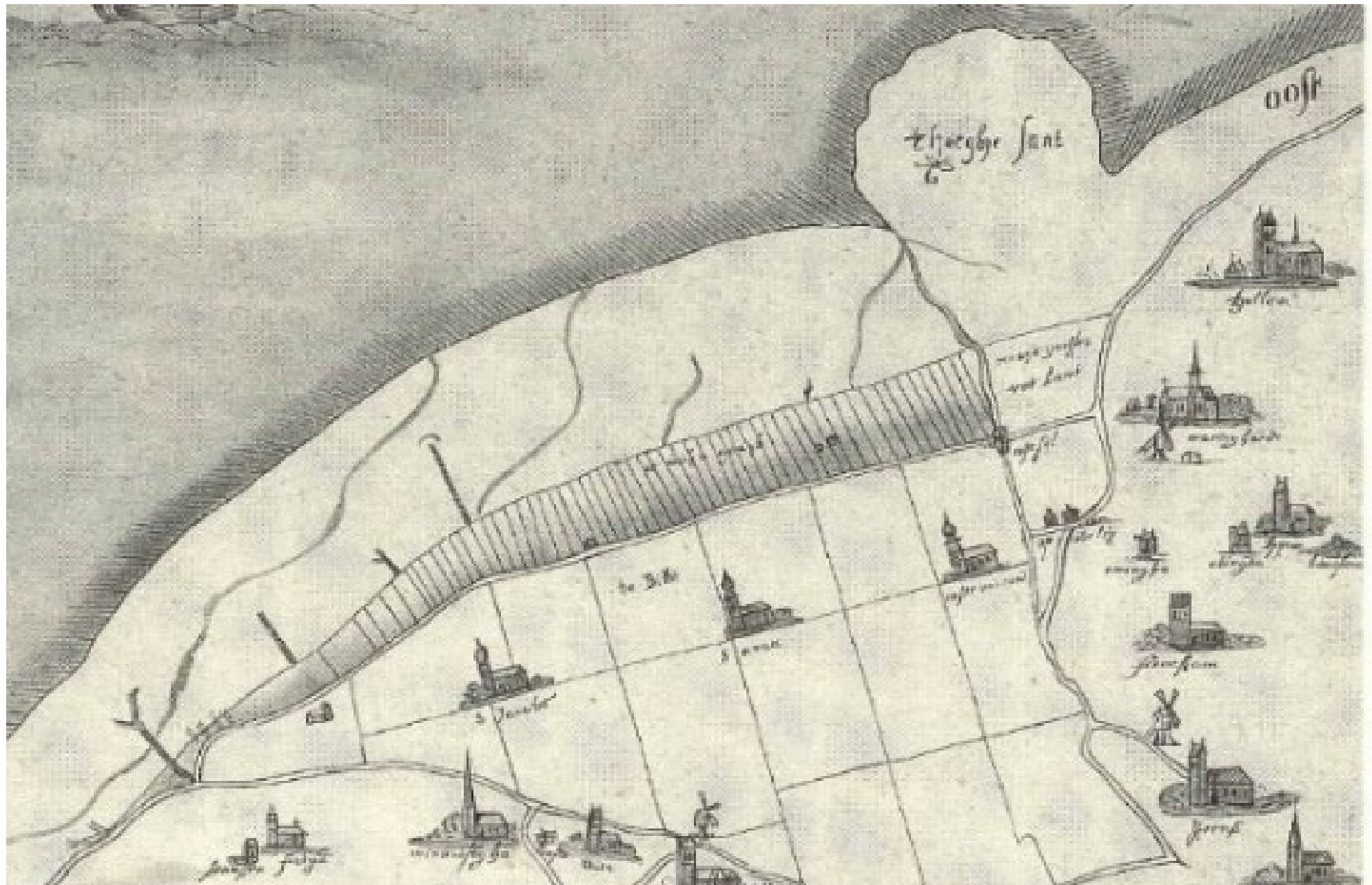

Afb. 1. Simulatie kaart Jacob Heeres 1556 - BildtGIS. Met bovenin (geel) de nieuwe (zomer-)dijk, daaronder de 43 kavels tot de Oude-Dyk. Het groen ingekleurde vlak is het verschil tussen het toen geplande in te polderen Nieuw Bildtland in 1556 en het uiteindelijk door de Deltadijk beschermde Bildt. Sytse Keizer.

Verloren Nieuw Bildtland lange versie (korte versie in de Franeker Courant 13032019)

In de bronnen is te lezen: "Tot 1540 verhuurde de Graaf van Buren het Nij Bildt "te zijnen proffijte", na zijn dood in 1540 werd het verhuurd." (Bildtrekeningen) In juni 1545 was een der Heren van de Rekenkamer van Holland op bevel van de landvoogdes Maria van Hongarije en van de Raad van Financiën, naar Friesland gereisd "omme te weten off 't Buytenbilt dijkbaer is" dit te doen meten en opnieuw te verhuren. " (Sannes I-blz. 71) Hiervoor werd de bekende landmeter en kaarttekenaar Jacob Heeres aangesteld om het Buytenbilt te meten. Het resultaat hiervan is te zien in afb. 2. Op deze kaart van 1545 is duidelijk de verkaveling en de zomerdijk (later Nieuwe Bildtdijk) te zien. Twee jaar later in 1547 zijn de oppervlakten van de 53 kavels al gemeten en in ieder geval tot 1638 nauwelijks veranderd, dus ook zelfs niet door de Allerheiligenvloed van 1570. Dit is af te leiden uit de Bildtrekeningen zijn: 1547/48, 1554/55, 1566/67, 1574/75, 1629/1630 en 1638. Hier was zoals ook bij de Oudebildtdijk al ver voor de definitieve verhoging van de Nieuwe Bildtdijk in 1600 het opgebilde en ook door de monniken ontgonnen land ingepolderd. Afbeelding 3 laat de verkaveling van 1547 zien, geprojecteerd op de kaart van nu. In 1556 (Sannes I-blz. 72) werd er weer een poging gedaan een groot stuk Nieuw Bildtland op de zee te winnen. Ook hiervoor werd een kaart gemaakt, deze keer het ontwerp met een nieuwe dijk en een 43-tal kavels veel verder noordwaarts. (afb. 4) Dit plan kwam niet tot uitvoering door onlusten, (o.a. de beeldenstorm van 1566) die uiteindelijk zouden leiden tot de tachtigjarige oorlog. Keizer heeft verloren grond van het Nieuw Bildt op zijn BildtGIS berekend door vergelijking van de toen in 1556 geplande hoeveelheid grond met de uiteindelijk beschermde gewonnen grond tot aan de Deltadijk nu. Hij kwam tot 1200 ha., gelijk aan 1304 morgen. (Zie hiervoor afb. 1.) Daarnaast is in de langere versie (zie: <https://www.academia.edu/>) ook het verschil tussen die geplande grond in 1556 en de overgebleven grond na de Allerheiligenvloed 1570 bepaald. Ondertussen was men wel in 1542 begonnen met het aanleggen van "duyckelhoofden", strandhoofden, die bescherming moesten bieden tegen aanslagen op de kust en om aanslibbing te bevorderen. Volgende maand zal hier nog op worden ingegaan.

Afb. 2 Jacob Heeres 1545 , 53 kavels, ontwerp en gerealiseerd in 1547

Afb. 3 Verkaveling Nieuw Bildt, Met de 53 kavels van 1547 geprojecteerd op de situatie van nu, BildtGIS
 “De kavels ieder 50 roeden breed.” (Deze breedte klopt niet overal-SK).

Anno 2019 is de verkaveling nog redelijk gelijk gebleven (*studie-verschillen volgt nog*)

Meting Sytse Keizer Google Earth 2018			Bildtrekens 1547-1638	MO.R Sannes	ferskil MO.R Meting-Sannes
kavel	meten ha	gem. MO. R	MO.R	MO.R	MO.R
1	35,3	38,222	41,438	41,438	2,816
2	27,9	30,196	30,598	30,598	0,002
3	28,5	30,587	31,239	31,239	0,252
4	30,1	32,430	32,308	32,308	-0,522
5	32,1	34,535	32,332	32,332	-2,603
6	25,8	28,026	29,563	29,563	1,137
7	27,2	29,339	28,573	28,573	-1,166
8	30,9	33,352	27,085	27,085	-6,667
9	19,4	21,052	26,423	26,423	4,971
10	23,6	25,391	26,045	26,045	0,254
11	24,2	26,183	25,584	25,584	-0,999
12	23	25,000	25,182	25,182	-0,218
13	21,9	23,483	25,105	25,105	1,222
14	24,5	26,378	25,143	25,143	-1,635
15	22	23,548	23,430	23,410	-0,538
16	22,8	24,470	25,478	25,478	0,608
17	24	26,052	25,349	25,349	-1,103
18	26,1	28,222	21,276	21,276	-7,346
19	24,6	26,443	26,561	26,561	-0,282
20	25,3	27,300	27,336	27,336	-0,364
21	25	27,104	28,033	28,033	0,529
22	27,8	30,130	28,230	28,230	-2,300
23	25,2	27,235	27,074	27,074	-0,561
24	35,2	38,157	37,536	37,536	-1,021
25	16,4	17,496	18,365	18,365	0,469
26	24,7	26,509	27,044	27,044	0,135
27	25,6	27,496	27,015	27,015	-0,881
28	26	28,157	28,135	28,135	-0,422
29	27,9	30,196	31,056	31,056	0,460
30	29	31,313	33,585	33,585	1,872
31	32,5	35,196	36,332	36,332	0,736
32	33,5	36,248	38,396	38,396	1,748
33	36,9	40,065	41,174	41,174	0,709
34	28,5	30,587	41,279	41,279	10,292
35	44,7	48,352	41,023	41,023	-7,729
36	38,1	41,248	40,002	40,002	-1,646
37	33	35,522	39,082	39,082	3,160
38	33,8	36,443	38,016	38,016	1,173
39	33,4	36,183	39,022	39,022	2,439
40	33	35,522	35,309	35,309	-0,613
41	52,2	56,443	38,012	38,012	-18,831
42	33,8	36,443	38,137	38,137	1,294
43	22,8	24,470	36,545	36,545	11,675
44	24,2	26,183	36,417	36,417	9,834
45	22,8	24,470	35,257	35,257	10,387
46	30,8	33,287	34,013	34,013	0,326
47	52,5	57,039	60,362	60,362	2,923
48	47,7	51,509	54,312	54,312	2,403
49	29,3	31,509	33,217	33,217	1,308
50	22,6	24,339	25,162	25,162	0,423
51	28,3	30,457	32,439	32,439	1,582
52	31,8	34,339	38,260	38,260	3,521
53	44,2	48,026	47,226	47,226	-1,200
					22,017

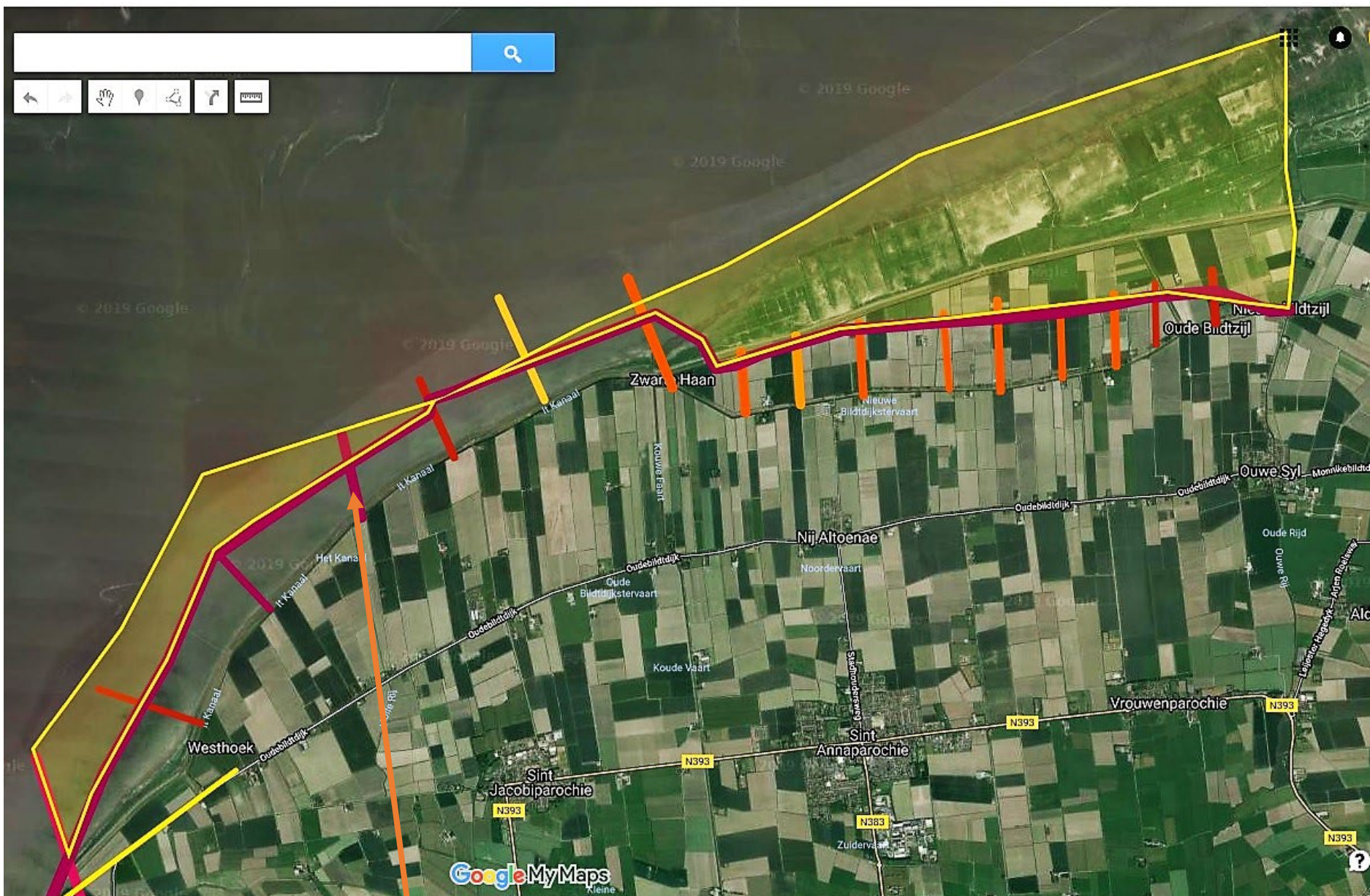
Kavels Nij-Bildt fergeliking: meting Sytse Keizer Google-Earth 2019-
Bildtrekens 1547-1638 en Sannes I bijlage III, bls. 469.

Afb. 4. Jacob Heeres 1556, 43 kavels
Ontwerp maar niet gerealiseerd.

Kaart Jan Jansz Coster na de Allerheiligenvloed – 1570, met 16 strandhoofden,

BildtGIS 1556-1570 Overzicht ook met de 16 strandhoofden langs de kust. De lengte hiervan is bepaald naar verhouding , met de bekende lengte van de Aert van Gelderss Dam: In 1547: 208 m, 1549, 409 m en in 1557 (ook op de kaart) : 633m.

Bepaling verschil tussen de geplande grond in 1556 en de overgebleven grond na de allerheiligenvloed 1570. Dit bevindt zich in het lichtgele vlak en is in totaal: 1420 ha = 1543 morgen.

Oastgrîns Ontwerp ferkaveling 1556, kiky Monique Wijffels